

VSI BEREMO

Test branja

mag. Katarina Kesič, prof. def.

(predavanje na mednarodni konferenci SUT, objavljeno v zborniku prispevkov *Otroci in mladostniki s specifičnimi učnimi težavami - spodbujanje, podpiranje in učinkovita pomoč*, Bravo sept. 2006)

TEST BRANJA

Po seminarju pri mag. Aničevi, ki nam je poleg metod branja nekaj malega razložila o hrvaškem sistemu testiranja branja otrok, sem se tudi sama odločila, da sestavim test, s katerim bi preverila naše učence v tretjem, kasneje pa še v petem in devetem razredu devetletke, da bi lahko spremljala njihovo branje do konca osnovnošolskega izobraževanja.

Začela sem v šolskem letu 2003/04. Seveda me je zanimalo, kaj bo test pokazal, predvsem pa sem želela odkriti vse tiste učence, ki imajo pri branju določene težave.

Moj test seveda ni standardiziran, zagotovo pa pokaže na določene posebnosti pri veščinah, ki jih potrebujemo pri branju. Test je v grobem razdeljen na tri dele, ob katerih pa ob pogovoru izvem še marsikaj drugega. Testiranje poteka individualno in traja približno 15 minut (odvisno od hitrosti branja učenca).

Na začetku se z učencem pogovorim in tako izvem, kakšen je njegov odnos do branja. Med samim branjem opazujem tehniko sledenja, že pred branjem pa ponudim bralni kartonček. Otrok najprej opravi enominutni test glasnega branja in tako dobim število prebranih besed v eni minuti (štejejo vse besede; tudi predlogi). Mag. Aničeva nam je povedala, da je hrvaški standard za otroke v tretjem razredu devetletke med 60 in 80 besed na minuto.

Potem otrok dobi novo besedilo (kratko pravljico), ki mi jo prav tako glasno prebere, sama pa ob branju štejem število napravljenih napak (več kot 10% napravljenih napak je že alarm za dislektične težave). Na koncu učenec dobi še nekaj vprašanj, ki se navezujejo na bistveni del vsebine, da preverim tudi razumevanje. Besedili, ki jih otroci berejo, sta preprosti, jasni,

primerni eno leto mlajšim učencem in napisani z večjimi črkami in širšim presledkom med vrsticami.

Po opravljenemu testiranju, se pogovorim z učenčevo razredničarko, da ugotoviva, če se najina opažanja ujemajo. V primeru, da je otrok na testu pokazal večje težave, na razgovor povabim starše in jim predlagam kako izmed metod za izboljšanje branja. Vse slabše bralce pa naslednje šolsko leto povabim k bralnemu krožku, ki ga vodim sama in je namenjen le takim učencem.

POMEN BARV PRI BRANJU

Dr. Viola nam je na enem izmed seminarjev, ki jih je vodil v Sloveniji, omenil, kako zelo pomembna je barva lista s katerega oseba bere. Po raziskavah v ZDA naj bi bili najbolj ugodni barvi za branje modra in zelena, najmanj pa rumena (flourescentno rumeni markerji utrujajo oči). Najtežje pa naj bi bilo brati z belega lista s črnim tiskom.

Upoštevajoč te informacije, sem tudi sama želela na testiranju otrokom ponuditi več barv. Pri enominutnem testu branja sem otrokom ponudila več barvnih listov z enakim besedilom in jih prosila naj izberejo tisti list, za katerega imajo občutek, da bodo z njega najlažje brali. Ponujeni so jim bili listi z naslednjimi barvami: bela, roza, svetlo oranžna, rumena, modra in zelena.

Kar 72 učencev (46,5%) izmed 155 si je izbralo modro barvo. Za roza barvo se je odločilo 26 učencev (16,8%), za belo 18 (11,5%), za oranžno 17 (11%), za zeleno 15 (10%) in za rumeno 7 (4,2%).

Očitno je, da je bila modra barva izbrana največkrat. Enako se mi dogaja tudi ob rednih obravnavah, kjer učenci najpogosteje za pomoč pri branju izberejo bralno ravnilce modre barve (ravnilce prosojne barve, s katerim se prekrije besedilo).

NEKAJ REZULTATOV

Do sedaj sem testirala že tri generacije tretješolcev, prvo generacijo pa tudi v petem razredu devetletke. Zaradi večjega števila rezultatov, bom predstavila le rezultate dobljene pri tretješolcih.

V treh letih sem skupno testirala 155 otrok, med njimi so bili tudi učenci naših treh podružničnih šol. Predstavila bom le nekatere izmed dobljenih rezultatov, ki so za temo konference najbolj primerni.

Tudi sama sem si nekako postavila okvir povprečnega osem do devetletnega bralca in razvrstila bralce po hitrosti. Počasnejši bralci pod 60 besed na minuto, povprečni med 60 in 80 in hitrejši nad 80 besed.

Povprečno število prebranih besed v eni minuti med 155 bralci znaša 76,56 besed, kar kaže, da hrvaški standard nekako velja tudi za naše šolarje. Med njimi je najpočasnejši bralec prebral 21 besed v minuti, najhitrejši pa kar 139, kar kaže na to, kako zelo različni so si lahko otroci iste starosti v branju.

Manj kot 60 besed v minuti je prebralo 39 otrok, kar je približno 25%.

Kar se tiče števila napak, ki sem jih štela pri drugem besedilu, sem za napako štela vse besede, ki jih otrok ni sam popravil, če je besedo izpustil, nadomestil z drugo in podobno. Če je otrok izpustil vrstico, sem ga opozorila in to štela kot eno napako. Štetje napak se mi zdi pomembno predvsem zaradi nadaljnje obravnave učenca. Učenci, ki so v besedilu naredili več napak, so ponavadi tudi slabše razumeli vsebino. Vseh učencev, ki so napravili več kot 10% napak, je bilo 5, kar znaša 3,2%.

Na koncu naj omenim še razumevanje vsebine. Včasih se je zgodilo, da je otrok glasno bral zelo slabo, skoraj nerazumljivo, pa je vendarle popolnoma obnovil vsebino. Spet nasprotni so bili učenci, ki so brali zelo tekoče in brez napak, pa na koncu niso znali povedati skoraj nič o zgodbi. A taki so le izjeme. Izkazalo se je, da se otroci, ki zelo počasi berejo, veliko informacij pozabijo; sploh tisti, pri katerih tehnika branja še ni avtomatizirana in tako porabijo preveč energije.

Razumevanje ocenjujem kar s šolskimi ocenami in sicer; bolj kompleksne informacije kot pozna otrok, višjo oceno dobi. Za npr. oceno dve je moral otrok odgovoriti na vprašanje »Kdo nastopa v zgodbi?«. Učencev, ki so pri razumevanju dobili oceno 1 ali 2, je bilo 20, kar je približno 13%.

Opazovala sem tudi način sledenja besedilu. Vsakemu učencu je bilo pred začetkom povedano, naj bere tako, kot bere sicer doma in v šoli. Ponujeno jim je bilo tudi bralno ravnilce. Najmanjši delež otrok je branju sledi brez pomoči prsta ali ravnilca. Takih je bilo 45 otrok (29%). Največ, in sicer 64 otrok (41%) si je spontano pomagalo z vlečenjem prsta, 46 otrok (30%) pa je prosilo za ravnilce.

V samem pogovoru pred testiranjem so otroci zelo jasno opredelili svoj odnos do branja, večina se je tudi primerno ocenila. Večina bralcev, ki imajo težave pri branju, je izrazilo odpor in sovraštvo do knjig in branja.

Otrok po testiranju ne izve konkretne ocene, se pa vedno z vsakim pogovorim. Boljšim na koncu čestitam za dobro branje, slabšim pa za vložen trud in premagan strah. Slednjim tudi omenim, da bi se njihovo branje lahko izboljšalo in povabim k sodelovanju njih in starše.

Marsikomu smo s skupnimi močmi že povrnili veselje do knjig, izboljšali hitrost ali zmanjšali število napak. Vendar gre vedno le s trdim delom, jasno zastavljenimi cilji in s požrtvovalnostjo staršev. Na koncu je zmagovalec vedno otrok. Tudi tisti, ki je še vedno trdil, da branja ne mara, se mu je zaradi doseženega napredka svetlikalo v očeh.